

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА
СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001:2008
1051 СОФИЯ, УЛ "ТРИАДИЦА" № 2, ТЕЛ: 8119 443, ФАКС: 988 44 05, WWW.MLSP.GOVERNMENT.BG

СЪГЛАСУВАЛ:

УТВЪРДИЛ:

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР:

Светлана Дянкова

МИНИСТЪР:

Хасан Адемов

На основание Договора за функциониране на ЕС и Регламент (ЕО) 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социална сигурност,

във връзка с въпроси, възникнали в практиката на българските компетентни институции по отношение условията за прилагане на Регламент (ЕО) 883/2004 към граждани на трети страни, които не се намират в трансгранични ситуации в ЕС,

във връзка със съдебна практика на Съда на Европейския съюз и предвид чл.1 б. „м.“ от Регламент (ЕО) 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социална сигурност, се издават настоящите указания.

Указанията да се публикуват в служебния бюлетин и на интернет страницата на Министерството на труда и социалната политика, в служебния бюлетин и на интернет страниците на компетентните институции и на Националната агенция за приходите.

Настоящите указания са разработени и утвърдени на основание чл.10, ал.1, т.8 от ПМС 85/2007, чл.4, т.26, 27 и 29 и чл.5, т.4 от УПМТСП и т.4, 10 и 11 от Заповед № 712 от 26 септември 2006 г. на Министъра на труда и социалната политика (допълнена със Заповед № 657/29.08.2007 г. и Заповед № РД 01-24/16.01.2014г. на Министъра на труда и социалната политика).

Дата на утвърждаване от РГ по координация на схемите за социална сигурност към МТСП: 17 юни 2014 г.

Ръководител на РГ КСС към МТСП:

Добринка Бонева, н-к отдел "ЕМСП"

Разработили:

Гергана Янкова, мл.експерт, отдел ЕМСП

Николай Алексиев, мл.експерт, отдел ЕМСП

УКАЗАНИЕ

ОТНОСНО ПРИЛАГАНЕТО НА РЕГЛАМЕНТИ (ЕО) № 883/2004, (ЕО) № 987/2009 И (ЕС) № 1231/2010 СПРЯМО ГРАЖДАНИ НА ТРЕТИ СТРАНИ, КОИТО НЕ УПРАЖНЯВАТ ПРАВОТО СИ НА СВОБОДНО ДВИЖЕНИЕ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

От 01 януари 2011 г. в сила е Регламент (ЕС) № 1231/2010 на Европейския Парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 година за разширяване обхвата на Регламент (ЕО) № 883/2004 и на Регламент (ЕО) № 987/2009 по отношение на гражданите на трети държави, които все още не са обхванати от тези регламенти единствено на основание тяхното гражданство. Съгласно чл. 1 от него по отношение на тези граждани, както и за членовете на техните семейства¹ и наследниците им, при условие че същите пребивават законно на територията на дадена държава-членка и не се намират в ситуация, която се ограничава във всяко едно отношение само в рамките на една-единствена държава-членка, се прилагат Регламент (ЕО) № 883/2004 и Регламент (ЕО) № 987/2009.

По смисъла на този регламент правата и задълженията за социална сигурност на граждани на трети страни, както и членовете на техните семейства, пребиваващи законно на територията на държава-членка и упражнявайки правото си на свободно движение в рамките на ЕС, се уреждат изцяло от правилата на Регламент 883/2004.

Така формулираният текст на Регламента не създава яснота дали в приложното му поле ще попадне гражданин на трета страна, който пребивава законно на територията на ЕС, но не е попаднал в хипотеза на трансгранична ситуация.

Регламенти 1231/10 и 883/2004 ще се прилагат и по отношение на такова лице, ако то е член на семейство на гражданин на ЕС, упражнил правото си на свободно движение и намиращ се в трансгранична ситуация. Важното в случая е наличието на трансграничен елемент, т.е. за да е приложим Регламент 883/2004 чрез Регламент 1231/10 и към гражданин на трета страна, който не е в транс-гранична ситуация, е необходимо гражданинът на трета страна да е член на семейство на гражданин на ЕС, който се намира в ситуация с трансграничен елемент. Транс-граничният елемент може да не е свързан пряко с гражданина на трета страна, а само с члена на неговото семейство – гражданин на ЕС. Ирелевантно е гражданството на лицето от трета страна, от значение е, че един от

---

¹ Съгласно чл. 2 параграф 2 от Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите-членки в понятието член на семейството се включват съпруг/съпруга, регистрираният партньор, ако законодателството на приемащата държава - членка третира регистрираното съжителство като равнозначно на брак, преки наследници, които са на възраст под 21 години или които са лица на издръжка, както и такива, които са наследници на съпруга/съпругата или партньора, както и преки роднини по възходяща линия на издръжка, както и такива преки роднини на съпруга/съпругата или партньора. Вътрешното законодателство на държавата-членка не може да стеснява приложното поле и да изключва приложението на Директивата по отношение на посочените в нея като членове на семейството лица. Разпоредбата на чл. 1, буква „и“ от Регламент 883/2004 включва в персоналия си обхват и членове на домакинството, ако същите са признати за такива от законодателството, съгласно което са предвидени обезщетенията.

членовете на семейството е гражданин на ЕС и в рамките на семейството/домакинството има преместване между държави-членки на ЕС (без значение кой от членовете на семейството е извършил това преместване).

Условията, уреждащи упражняването на правото на гражданите на Съюза и на членовете на техните семейства на свободно движение и пребиваване на територията на държавите-членки, са регулирани от разпоредбите на Директива 2004/38/ЕО. Тя се прилага по отношение на всички граждани на Съюза, които се движат или пребивават в държава-членка, различна от тази, на която са граждани, както и за членовете на техните семейства, които ги придружават или се присъединяват към тях.

В подкрепа на гореизложеното е и решението на Съда на Европейския съюз, постановено по дело С-127/08, според което Директива 2004/38/ЕО не допуска правната уредба на държава-членка да „изисква от гражданин на трета държава, който е съпруг на гражданин на Съюза, пребиваващ в тази държава-членка, на която не е гражданин, преди неговото пристигане в приемащата държава-членка да е пребивавал законно в друга държава-членка, за да се ползва от разпоредбите на тази директива“. Гражданин на трета държава, който „придружава или се присъединява към този гражданин на Съюза, се ползва от разпоредбите на посочената директива независимо от начина, по който този гражданин на трета страна е влязъл в приемащата държава-членка“.

Предвид изложеното, разпоредбите на Регламент 883/2004 (чрез Регламент 1231/2010 и при прилагане по аналогия на Решение С-127/08, доколкото и двата нормативни акта на ЕС – Р 883/2004 и Д 2004/38 - гарантират свободата на движение на хора в ЕС) могат да се прилагат и по отношение на граждани на трети страни, ако те са членове на семейство (по смисъла на Регламент 883/2004 и Директива 2004/38) на граждани на ЕС, упражнили правото си на свободно движение и намиращи се в трансгранична ситуация, независимо от това че самите граждани на трети страни са влезли за първи път в ЕС на територията на Р България и не са упражнили свободата на движение в рамките на ЕС.

Пример: *лицето А влиза за първи път в ЕС в България от Руската федерация, живее в България и е в брак с лицето Б – гражданин на Великобритания, който е упражнил правото си на свободно движение и се е преместил от Великобритания в България. Поради това, че спрямо лицето Б се прилага Регламент 883/2004, и спрямо лицето А ще се прилага Регламент 883/2004, все едно и лицето А се е преместило от една държава-член в друга държава-член на ЕС, т.е. то се счита за лице, попадащо в персоналния обхват на регламента и ползва всички права на социална сигурност и се подчинява на всички задължения, произтичащи от системите за социална сигурност, все едно е мобилен гражданин на ЕС. Напр. вписва се в здравно-осигурителната система на България, ако по правилата на Р 883 България би му се явила компетентна държава, без да се търси дали отговаря на националните условия за достъп до здравно-осигурителната ни система за граждани на трети страни – чл.33, ал.1, т.3 от ЗЗО и неприложима спрямо такова лице, прилага се чл.33, ал.1, т.6 от ЗЗО.*